

BERTOLT BRECHT

KAVKAZSKÝ
KRÍDOVÝ
KRUH

DIVADLO
PETRA
BEZRUČE
OSTRAVA

ЗДАТІЯ

Zpěvák Arkadi Genetse	Blanka Meierová Ludmila Bednářová
Gruša Vachnadze	Luděk Eliáš
Vesnický pisař Azdak	Petr Čepek
Voják Simon Chachava	Bohuslav Čvančara
Svobodník	Jiří Čeporan
Kníže Kazbegi, Sedlák Lavrenti	Marie Viková
Natela Abašviliová, Selka, Švagrová	Radvana Havelková
Handliřka, Tchýně, Kuchařka Sedlák, Mnich	Antonín Lipský

V dalších rolích Alena Tománková, Rostislav Volf, Miloš Jahoda, Václav Kotva, Josef Kraus, Ivan Kraus, Jaroslav Kremla, Dušan Valenta, Vlastimil Putka, Jaroslav Podbiera j. h., Jindřich Tuláček

Hudební spolupráce Eduard Jakubczyk – Představení řídí Jindřich Tuláček – Text sleduje František Labudek

Technicky spolupracují: Stavby: V. Plachý s kol. – Světla: B. Němeček s kol. – Dekorace: M. Rybiar a P. Petličarovský. – Kostýmy: B. Smetanová s kol. – Vlášeny: M. Kuthanová s kol. – Rekvizity: M. Padsizová

Přestávka po 1. díle

Premiéra 13. listopadu 1962

MATKA KURÁŽ – ŠTĚPÁNKA RANOŠOVÁ.

KATRIN – NINA DIVÍŠKOVÁ.

Z Kačerovy inscenace B. Brechta MATKA KURÁŽ A JEJÍ DĚTI – Premiéra 7. listopadu 1961.

**BERTOLT BRECHT KAVKAZSKÝ KŘÍDOVÝ KRUH
PŘEKLAD RUDOLF VÁPENÍK A LUDVÍK KUNDERA
REŽIE JAN KAČER • VÝPRAVA OTAKAR SCHINDLER
HUDBA PAUL DESSAU • DIRIGENT JAN TOMŠÍČEK**

Z Brechtova dramatického odkazu jsme v našem divadle hráli již Svatou Johanku z Jaltě, Matku Kuráže a nyní kavkazský křídový kruh.

Básník Levkušenko řekl, že podle jeho snů budou v komunismu vládnout jediní dva ministři: něžnost a přísnost. Že umělci, kteří se chtějí podílet na práci pro komunismus, musí mít v srdci tyto dvě vlastnosti. KAVKAZSKÝ KŘÍDOVÝ KRUH je krásná, něžná a přísná hra.

Snad se mi to zdá, ale mám dojem, že jsme náchylní vidět u Brechta jenom přísnost, ostře tesané myšlenky, nekompromisní společenskou zaujatost, chladnou rozumovost. A přece tento básník, autor jedněch z nejkrásnějších ženských rolí světového repertoáru Svaté Johanky, Matky Kuráže, Katrin, Cruši, Sen-Te, Simonky Machardové má právo na přísnost proto, že je neskonale něžný. Přísný ve jménu něžnosti.

Ale vy, vy posluchači příběhu o křídovém kruhu,
vezměte na vědomí mínění starých,
že vše, co je na zemi, má patřit těm, kdož jsou toho hodni, tedy
děti ženám, jež byly jim matkami, aby zdárně vyrůstaly,
vozy zkušeným vozkům, aby šťastně dojezily cíle,
a údolí těm, kdož je zavodní, aby vydalo úrodu.

Příběh je prostý a připomíná lidovou píseň. Nebo lidovou hru.

A tady se chci zastavit. Brecht celou svou osobností toužil vytvořit lidové divadlo v nejkrásnějším smyslu toho slova. Chtěl vytvářet hluboké, široce srozumitelné, jásavé, optimistické divadlo. Chtěl, aby divadlo bylo zábavné, plné fantazie, vzrušení, společenské aktivity. A v tom je nám blízký.

V tradicích českého divadla jsou podobné snahy hluboce zakořeněny. A protože každý umělec musí při práci vycházet z oblasti jemu blízkých, inspirovali jsme se při inscenaci Kavkazského křídového kruhu českou lidovou hrou. A jako tato hra diváky kdysi vrcholně zajímala a bavila, tak bychom chtěli, aby Kruh vám uctaroval. Přičtete si, co zpívá Cruša Simonová:

**Pravda se musí říkat kvůli důsledkům,
které z ní plynou pro jednání**

do krvavé, do urputné bitvy,
z níž každý se nenavrací:
vrátíš-li se, najdeš mě tu.

A voják se vrátil.

Simon: Chce slečna říci, že se přišlo pozdě?

Zpěvák: Slyšte, co si myslil, ale co neřekl:

I vzplála bitva v ranním šeru, v poledne krev tekla proudem.
Přede mnou padl první, a druhý padl za mnou a třetí po mém boku.
Na prvního jsem šlápl, ležet druhého jsem nechal, třetího kopím probodl hejtman.
Jednoho z bratrů zabilo železo, druhého z bratrů zadusil dým.
Ohně křesali z mé šije, ruce mi zmrzaly v rukavicích, prsty zábly mi v punčochách.
Jidal jsem pupence osikové, pival jsem polévku javorovou a spával jsem v kamení a ve vodě.

Zpěvák: Slyšte, co si myslila, ale co neřekla:

Když jsi, vojáku, bojoval v bitvě,
v krvavé bitvě, v urputné bitvě,
našla jsem bezmocné dítě
a nechat je být, to nepřeneseš jsem přes srdce.
Musila jsem pečovat o ně, jinak by bylo zahynulo.
Někdo přece musí pomáhat.

Tisíce strážní musí překonat Gruša pro dítě, tisíce drobných radostí i odřikání. A nakonec musíme věřit,
že vše, co je na zemi, má patřit těm, kdož jsou toho hodni.

JAN KAČER

**Pravda je něco válečnického, nebojuje jenom proti ne-
pravdě, nýbrž proti určitým lidem, kteří nepravdu šíří**

CEDULKA POTREBNOSTI

Znáím mnohé, kteří pobíhají s cedulkou,
na níž stojí, co potřebují.

Kdo tu cedulku uvidí, řekne: To je mnoho.

Ale její majitel řekne: To je minimum.

Někdo však ukáže hrdě svou cedulku,
na níž toho stojí málo.

Kavkazský křídový kruh vznikl v letech 1943-45. Poprvé byl proveden anglicky v Northfieldu roku 1948 v překladu E. Bentleye. Německá premiéra byla až roku 1954 v Berliner Ensemble v režii autorově. České provedení této hry se uskutečnilo poprvé v roce 1957 v Severočeském divadle F. X. Šaldy v Liberci - v tomto překladu

SVATÁ JOHANKA Z JATEK – BLANKA MEIEROVÁ Z Němcovy inscenace B. Brechta SVATÁ JOHANKA Z JATEK 22. března 1961

Redakce programu Zdenka Charvátová – Výtvarník Otakar Schindler – Typografická spolupráce Rudolf Mikeska –
Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., závod Ostrava, provozovna 22, Hollarova číslo 14. Cena 1,50 Kčs

Γ 11 22748

Vyrostl jsem jako syn
zámožných lidí. Rodiče
dali mi na krk límec a vychovali m
podle zvyklosti těch, kdož jsou
obsluhováni,
a zaučovali mě do umění porouče
Ale když jsem povyrosl a rozhlédl
kolem sebe,
nelíbili se mi lidé mé třídy,
nelíbilo se mi rozkazování, ani to, j
jsem obsluhován,
i opustil jsem svou třídu a přidru
jsem se k prostému lidu.
Tak
vychovali si zrádce, naučili ho
svým kouskům a on
je nyní zrazuje nepříteli.

BERTOLT BRECH